

Poets, leidēs žemaitēškā parašītas kningas Lietovuo ēr JAV

Parēngē ŽELVĪS Jurgis

2022 m. vasaras pradiuo soejē 110 metu kāp Telšiū rajuona Talainiu kaimē gēmə pedaguogs, žemaitēškā rašēs ēr kningas žemaitiu ēr lietoviu kalbuom leidēs poets Bagduons Apuolēnars Petros. Ons gēmə 1912 m. bērzēlē 17 dēina. Kielī i muokslus pradiejē Junkēlū, Ožvēntē pradiuos muokīklus. Tuoliau muokies Kražiū gēmnazējuo. Bēngē Vēlinaus universiteta Humanitarēni fakulteta. Eilieraštius pradiejē rašītē dar muokīdamuos gimnazējuo – būdams šeštuo anuos klasie. Laikraštīūs, žornalūs sava eilieraštius skelbē nu studēju laikū. I literatūrēnē veikla platiu ēsējungē muokītuojaudams Radvēliškie.

Bēngontēis Ontrājem pasaulēnem karou pasētraukē i Vakarus. Nu 1944 m. gīvena Vuokītējuo. Braunsveige, Blomberge karto so bēndramintēs steigē lietoviu muokīklas. Nu 1951 m. gīvena ēr muokītuojava Čėkaguo (JAV) – dērba tēn veikosiuo šeštadēinēnie aukštesniuojie lietoviu muokīluo. Kielē ēr sava kvalifėkacėjē. Čėkagos universitetē anam bova soteikts klasikēniu kalbū magistra laipsnis. Rašē straipsnius kalbuos ēr kėtās klausēmās. Anus skelbē užsēinē lietoviu spauduo. Parašē ēr ēšleida vaduovieli „Lietuvių kalbos sintaksė“.

Pėrmouji sava poezėjēs rinkėnieli – „Sutemų ugnys“ ēšleida 1956 metās. 1978 m. pasėruodē anuo žemaitēškas poezėjēs rinkėnīs „Pruo gintara longa“. Anamē ir ēr kalbuos skīrios – pastabas aple Ožvēntē tarmē. Tas leidēnīs – pati pėrmouji pu Ontruojē pasaulēnē kara žemaitēškā parašīta ēr užsēinē ēšleista gruožēnēs literatūras kninga. Skaitītuojems, literatūras kritėkams ana patėka. Tas A. Bagduona pakosavuoję jimtēis kėta darba – parašītē žemaitēška poema „Medviegalė pasaka“ ēr, prėdiejos pri anuos 33 eilieraštius, 1979 m. ēšleistē tuokē pat pavadēnėma kninga. 1982 m. skaitītuojē solaukē ēr kėtuos A. Bagduona kningas – apsakīmu rinkėnē „Gīvenims – najūkā“. 1983 m. kningīnūs pasėruodē bēndrēnē lietoviu kal-

Bagduons Apuolėnars Petros (1912–2008) aple 1994 metus. Potuograps nežėnuoms. Potoreprodukėjē ēš RKIC arkīva

bo ēšleists A. Bagduona poezėjēs rinkėnielis „Žodžiai i toli“, 1988 m. – „Likimo antspaudas“. Abėjūs tūs rinkėnėliūs ir ēr pu 20 anuo žemaitēškā parašītu eilieraštīu. 1991 m. A. Bagduona kūribas kningelē pėrma karta bova ēšleista Lietovuo – tumet ēšėjē žemaitėšku apsakīmu ēr eilieraštīu kninga „Lėkėma laiptās“. Pu ketoriū metu Vėlniou bova ēšspausdinta dā vėina anuo eilieraštīu kningelē – „Žvaigždžių pavėsy“, vuo 1996 m. – lietovėšku ēr žemaitėšku eilieraštīu rinkėnē „Vai toli toli“.

Nu 1992 m. A. Bagduons bēndradarbiava so žornala „Žemaitiu žemė“ redakcėjē. Ons ir tuos redakcėjēs organizouta pėrmoujē žemaitiu poezėjēs konkursa laurets. A. Bagduona kūriba ir spausdinta „Klaipieduo“, ivairiūs Žemaitėjēs laikraštīūs.

Mėrē Apuolėnars Petros Bagduons 2008 m. JAV.

BAGDUONA APUOLĖNARA PETRA ŽEMAITĖŠKĖ EILIERAŠTĖ

ŽEMAITIJA

Tuos žaliuosės pīvas, miškā sliepiningi
Tau šėrdi pagluosta kap muotīnas runkas.
Upieliu skaidriūju pakruntes žavingas,
Kur paukštē greitsparnē pavasarēs lunka.

(Nukelta i 20 p.)